

تحلیل استنادی نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران در پایگاه استنادی اسکوپوس

محسن فاضلی ورزنده^{۱*}، طیبه شه میرزادی^۲، مریم معصوم تیممی^۳ و فریبا عطار^۳^{۱*} - نویسنده مسئول، کارشناس ارشد علم سنجی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران

پست الکترونیک: fazeli.mohsen@ut.ac.ir

^۲ - استادیار، مرکز فناوری اطلاعات و اطلاع‌رسانی کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران^۳ - کارشناس ارشد، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۵/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۲۰

چکیده

پژوهش پیش‌رو با هدف بررسی وضعیت استنادی نشریه علمی تحقیقات جنگل و صنوبر ایران انجام شد. داده‌های مربوط به مقاله‌های منتشرشده در بازه زمانی ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۹ از پایگاه استنادی اسکوپوس استخراج شدند و در دو گروه مقاله‌های استنادشده و مقاله‌های استناددهنده تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد که ۱۸۸ مورد (۲۳ درصد) از مقاله‌های این نشریه ۳۴۵ بار توسط ۲۳۷ مقاله بین‌المللی نمایه‌شده در اسکوپوس استناد شده‌اند. نزدیک به هشت درصد از این مقاله‌ها با یک نویسنده و ۹۲ درصد به شکل گروهی منتشر شده بودند. بیشترین تعداد استنادهای دریافتی مربوط به سال ۲۰۰۸ بود. وحید اعتماد و منوچهر نیرانیان از دانشگاه تهران و خسرو ثاقب‌طالبی از مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور به ترتیب بیشترین استناد را دریافت کرده بودند. بررسی واژه‌های کلیدی مقاله‌های منتشرشده نشان داد که اغلب این مقاله‌ها در رابطه با جنگل‌های هیرکانی و درختان راش، بلوط، صنوبر و پسته بودند. تحلیل مقاله‌های استناددهنده نشان داد که بیشتر مقاله‌های استناددهنده از سوی کشورهای ایران، آمریکا و آلمان منتشر شده بود. همچنین، نشریه "Journal of Forest Science" بیشترین تعداد مقاله‌های استناددهنده را منتشر کرده بود.

واژه‌های کلیدی: پژوهش‌های علمی، درجه همکاری، علم‌سنجی، هم‌نویسندگی.

مقدمه

نشریه‌ها به دلیل تازگی، کوتاه بودن، سرعت انتقال، تحلیل‌های دقیق، توزیع سریع و معرفی آخرین پژوهش‌ها، اهمیت بسیاری برای پژوهشگران دارند. همچنین، به دلیل فرایند داوری، رفع ایرادها، بازنویسی و تکمیل موارد درخواستی داوران در اثر بررسی نقادانه آن‌ها، مقاله‌های علمی از هویت ویژه‌ای برخوردار می‌شوند (Bemanian et al., 2013). از این رو، نشریه‌های علمی تخصصی در بین انواع مدارک و منابع انتشاراتی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی علمی به‌شمار می‌روند. با توجه به اهمیت مقاله‌های منتشرشده در این

باتوجه به رشد صعودی تولید علم در ایران و جهان، نیاز به معیارهایی برای سنجش و مقایسه آن‌ها به شدت احساس می‌شود. این امر مهم با استفاده از علم‌سنجی انجام می‌شود؛ علمی که از روش‌های تجزیه و تحلیل کمی محتوا و استنادها استفاده می‌کند (Mohseni, 2002). به اعتقاد پژوهشگران، نشریه‌های علمی تخصصی در انتقال اطلاعات علمی و فنی، نقش مهمی ایفا می‌کنند و در کنار ابزار ارتباطی دیگر، جایگاه ویژه‌ای در زمینه علم و فناوری دارند. مقاله‌های مندرج در این

نشریه‌ها، لازم است نشریه‌های علمی تخصصی به‌عنوان بستر ارائه‌دهنده اطلاعات جدید، خود نیز مورد ارزیابی و بررسی دقیق علمی قرار گیرند تا مشخص شود که اطلاعات تولیدشده در یک حوزه علمی خاص در چه وضعیتی قرار دارند (Nobakht, 2019).

جنگل‌ها، بوم‌سازگان‌های پیچیده‌ای هستند که انواع بسیار زیادی از شکل‌های حیات را در خود جای داده‌اند (Faridah- Hanum & Salleh, 2018). این بوم‌سازگان‌ها، بخش مهمی از منابع تجدیدپذیر را تشکیل می‌دهند که زندگی تعداد قابل‌توجهی از گونه‌های جانوری و نیز معیشت انسان‌های محلی به آن‌ها وابسته هستند (Betts *et al.*, 2004)، بنابراین علوم مربوط به جنگل از جمله علم‌هایی هستند که امروزه در بخش منابع طبیعی، گسترش فراوانی دارند و توجه پژوهشگران زیادی را به‌خود جلب کرده‌اند. همچنین، نشریه‌های ادواری این حوزه علمی، منابع مهمی برای ارائه اطلاعات به پژوهشگران هستند. در این بین، نشریه علمی «تحقیقات جنگل و صنوبر ایران» یکی از شناخته‌شده‌ترین نشریه‌های فارسی در این حوزه است. این نشریه از سال ۱۳۷۷ تاکنون توسط مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور منتشر می‌شود و مخاطبان زیادی دارد. در جدیدترین رتبه‌بندی کیفی نشریه‌های علمی بر اساس پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) مربوط به سال ۱۳۹۷، این فصلنامه با ضریب تأثیر ۰/۲۱۱ دارای رتبه کیفی Q2 است. همچنین، این نشریه در سامانه ارزیابی نشریه‌های سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با امتیاز ۹۱ در رتبه A+ قرار دارد. به‌علاوه، فصلنامه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران در سال ۱۳۹۶ به‌عنوان نشریه برتر سازمان فوق‌شناخته شد و از معاون وزیر جهاد کشاورزی، لوح تقدیر دریافت کرد.

تاکنون، پژوهش‌های علم‌سنجی متعددی در مورد نشریه‌های علمی در حوزه‌های مختلف علوم انجام شده است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. Ghalehnoie و همکاران (۲۰۱۶) با بررسی نحوه همکاری نویسندگان نشریه «پژوهش و سازندگی در امور دام و آبزیان» نشان دادند که ۶۸/۲ درصد از مقاله‌های منتشرشده در این نشریه طی سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۷ به‌شکل گروهی منتشر شدند. Mirhaghjoo Langroodi و Alinejad Chamazkoti (۲۰۱۶) با ارزیابی مقاله‌های نشریه «جغرافیا و برنامه‌ریزی» گزارش کردند که میانگین درجه همکاری نویسندگان در سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳، ۰/۸۷ بوده است. Bashiri و Gilvari (۲۰۱۸) با بررسی هم‌تألفی در نشریه‌های علمی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی نشان دادند که ۹۲ درصد مقاله‌های چاپ‌شده در سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ به‌شکل گروهی نگارش شده‌اند. در این بین، مقاله‌های سه‌نویسنده‌ای، بیشترین فراوانی (۲۹ درصد) و مقاله‌های هشت‌نویسنده‌ای، کمترین فراوانی (کمتر از یک درصد) را داشتند. Dalvand و Agah (۲۰۱۹) با تحلیل استنادی مقاله‌های فصلنامه «اقیانوس‌شناسی» طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۵ گزارش کردند که از ۲۹۰ مقاله منتشرشده در این نشریه، ۱۹ مقاله (۶/۵۵ درصد) به‌شکل تک‌نویسنده و ۲۷۱ مقاله دیگر (۹۳/۴۵ درصد) به‌شکل گروهی منتشر شده‌اند. Sagheb-Talebi و همکاران (۲۰۱۹) به تحلیل استنادی مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ و تفکیک موضوعی مقاله‌ها، مقایسه میانگین تعداد ارجاعات به تفکیک سال، زبان و نوع منبع و نیز نوسان ضریب تأثیر نشریه مذکور در سال‌های مختلف پرداختند. Uribe-Toril و همکاران (۲۰۱۹) مقاله‌های نشریه "Forests" از انتشارات MDPI را برحسب شاخص‌هایی مانند تأثیرگذارترین کشورها، مهم‌ترین مؤسسه‌های تأمین‌کننده بودجه، پرکارترین نویسندگان، پراستنادترین مقاله‌ها و پربسامدترین کلیدواژه‌ها بررسی کردند.

پژوهش پیش‌رو با استفاده از روش‌های علم‌سنجی به‌بررسی وضعیت نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران در پایگاه استنادی اسکوپوس و تحلیل استنادهای ورودی به این نشریه پرداخته است. در مجموع، این پژوهش به‌دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران شامل چه موضوعاتی هستند و استناد به آن‌ها چگونه است؟

پراستنادترین نویسندگان نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر

نشریه‌ها، لازم است نشریه‌های علمی تخصصی به‌عنوان بستر ارائه‌دهنده اطلاعات جدید، خود نیز مورد ارزیابی و بررسی دقیق علمی قرار گیرند تا مشخص شود که اطلاعات تولیدشده در یک حوزه علمی خاص در چه وضعیتی قرار دارند (Nobakht, 2019).

جنگل‌ها، بوم‌سازگان‌های پیچیده‌ای هستند که انواع بسیار زیادی از شکل‌های حیات را در خود جای داده‌اند (Faridah- Hanum & Salleh, 2018). این بوم‌سازگان‌ها، بخش مهمی از منابع تجدیدپذیر را تشکیل می‌دهند که زندگی تعداد قابل‌توجهی از گونه‌های جانوری و نیز معیشت انسان‌های محلی به آن‌ها وابسته هستند (Betts *et al.*, 2004)، بنابراین علوم مربوط به جنگل از جمله علم‌هایی هستند که امروزه در بخش منابع طبیعی، گسترش فراوانی دارند و توجه پژوهشگران زیادی را به‌خود جلب کرده‌اند. همچنین، نشریه‌های ادواری این حوزه علمی، منابع مهمی برای ارائه اطلاعات به پژوهشگران هستند. در این بین، نشریه علمی «تحقیقات جنگل و صنوبر ایران» یکی از شناخته‌شده‌ترین نشریه‌های فارسی در این حوزه است. این نشریه از سال ۱۳۷۷ تاکنون توسط مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور منتشر می‌شود و مخاطبان زیادی دارد. در جدیدترین رتبه‌بندی کیفی نشریه‌های علمی بر اساس پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) مربوط به سال ۱۳۹۷، این فصلنامه با ضریب تأثیر ۰/۲۱۱ دارای رتبه کیفی Q2 است. همچنین، این نشریه در سامانه ارزیابی نشریه‌های سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با امتیاز ۹۱ در رتبه A+ قرار دارد. به‌علاوه، فصلنامه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران در سال ۱۳۹۶ به‌عنوان نشریه برتر سازمان فوق‌شناخته شد و از معاون وزیر جهاد کشاورزی، لوح تقدیر دریافت کرد.

تاکنون، پژوهش‌های علم‌سنجی متعددی در مورد نشریه‌های علمی در حوزه‌های مختلف علوم انجام شده است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود. Ghalehnoie و همکاران (۲۰۱۶) با بررسی نحوه همکاری نویسندگان نشریه «پژوهش و سازندگی در امور دام و آبزیان» نشان دادند که ۶۸/۲ درصد از مقاله‌های منتشرشده در این نشریه طی

انجام شد. داده‌های استفاده‌شده در تاریخ ۲۰۲۰/۴/۲۵ از پایگاه استنادی اسکوپوس استخراج شدند. جستجو از بخش جستجوی پیشرفته اسکوپوس و با استراتژی زیر انجام شد:

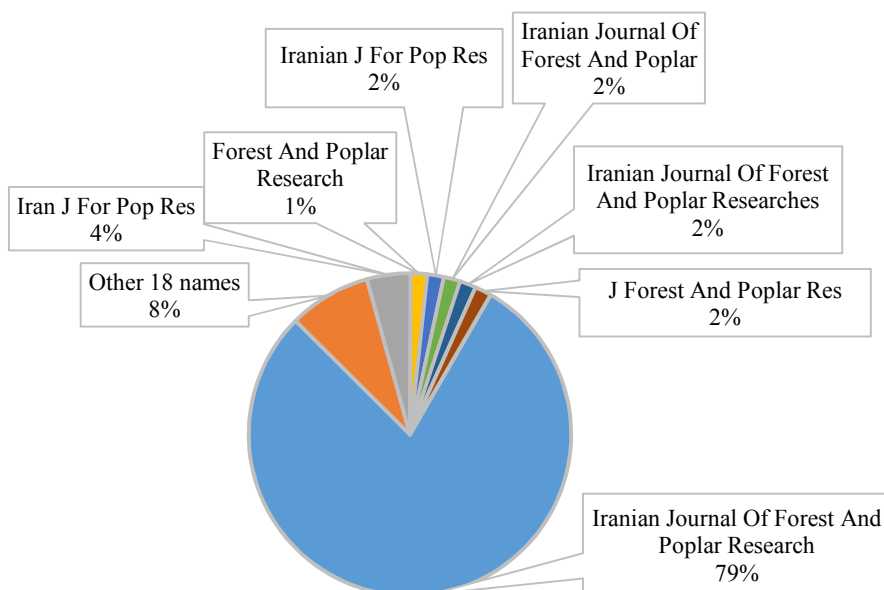
REFSRCTITLE ("Forest and Poplar Res*") OR
REFSRCTITLE ("Forests and Poplar Res*") OR
REFSRCTITLE ("For Pop Res*") OR
REFSRCTITLE ("For and Pop Res*") OR
REFSRCTITLE ("Forest and Poplar")

به دلیل تفاوت در نحوه نگارش واژه Research که برخی از نویسندگان به نادرست به شکل Researches استفاده کرده بودند، پس از کلمه Res علامت * استفاده شد که نتایج جستجو شامل هر دو نگارش باشند. شکل ۱، نگارش‌های متفاوت که برای استناد به نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران استفاده شدند را نشان می‌دهد.

ایران چه کسانی هستند؟
هم‌تألیفی مقاله‌های استنادشده نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران چگونه است؟
پرستادترین مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران کدام هستند؟
کشورها، سازمان‌ها و نویسندگان برتر در مقاله‌های استناددهنده به مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران کدام هستند؟
برترین نشریه‌های استناددهنده به مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران کدام هستند و چه ویژگی‌هایی دارند؟

مواد و روش‌ها

این پژوهش با روش تحلیل استنادی و رویکرد علم‌سنجی

شکل ۱- تنوع نام‌های استفاده‌شده در پایگاه استنادی اسکوپوس برای استناد به نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران

نویسنده مختلف و در بازه زمانی ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۹ باقی ماند. این مقاله‌ها، ۳۴۵ بار در ۲۳۷ مقاله بین‌المللی استناد شده بودند که نشان‌دهنده ۱/۸ استناد به هر مقاله از نشریه تحقیقات

درمجموع، ۱۹۳ مدرک در بخش Secondary documents اسکوپوس بازیابی شد. پس از حذف آن دسته از مدارکی که مربوط به نشریه نبودند، ۱۸۸ مقاله از ۱۶۰

شاخص، عددی بین صفر و یک است. هرچه مقدار DC به یک نزدیک تر باشد، نشان دهنده مشارکت علمی بیشتر پژوهشگران در عرصه تولید علم است (Savanur & Srikanth, 2010).

نتایج

نتایج این پژوهش شامل دو گروه زیر است:

گروه اول: آن دسته از مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران است که حداقل یک بار در اسکوپوس استناد شده‌اند (مقاله‌های استنادشده).

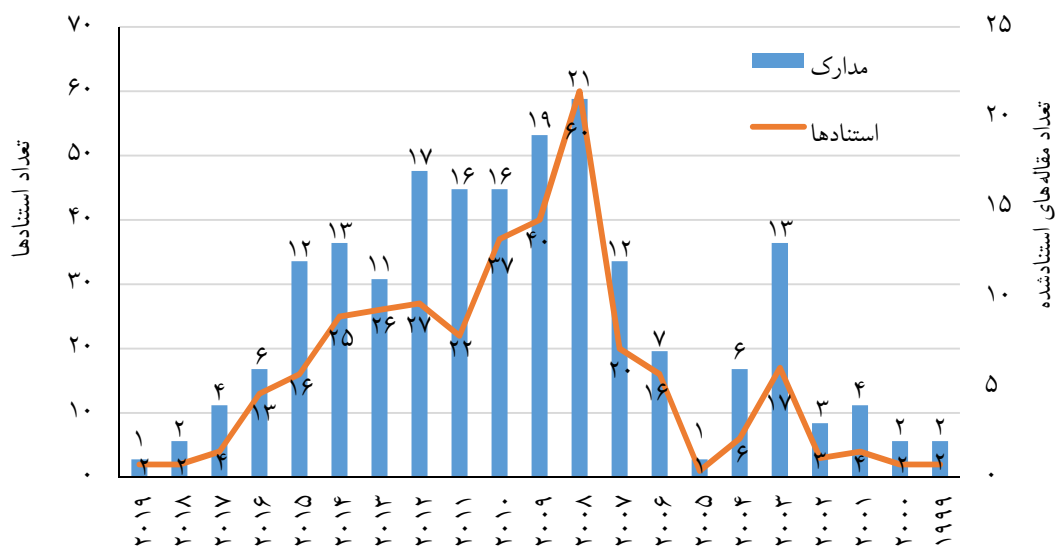
گروه دوم: آن دسته از مقاله‌های بین‌المللی نمایه شده در اسکوپوس که حداقل یک بار به مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران استناد کرده‌اند (مقاله‌های استنادکننده).

جنگل و صنوبر ایران است. برای تحلیل‌های بیشتر، نتایج جستجو در قالب فایل‌های CSV از اسکوپوس استخراج شدند و با استفاده از نرم‌افزار Excel تجزیه و تحلیل شدند. درجه همکاری (Degree of Cooperation, DC) در بین نویسندگان مقاله‌های استنادشده با استفاده از رابطه ۱ محاسبه شد.

$$DC = 1 - \frac{f_1}{N} \quad \text{رابطه (۱)}$$

که در آن: f_1 تعداد مقاله‌های تک‌نویسنده و N تعداد کل مقاله‌ها هستند.

شاخص DC نسبت مقاله‌های با چند نویسنده به کل مقاله‌های موجود در مجموعه را نشان می‌دهد. مقدار این

شکل ۲- سال انتشار مقاله‌های استنادشده

جنگل و صنوبر ایران، ۳۴۵ بار در اسکوپوس استناد شده است. تاریخ انتشار این مقاله‌ها در بازه ۲۱ ساله ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۹ قرار دارد. بیست و یک مورد از مقاله‌های منتشرشده در سال ۲۰۰۸ (بیشترین سهم)، ۶۰ بار در اسکوپوس استناد شده‌اند. با توجه به اینکه این نشریه در همان سال،

مقاله‌های استنادشده

پاسخ به پرسش ۱: مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران شامل چه موضوعاتی هستند و استناد به آن‌ها چگونه است؟

به طور کلی، به ۱۸۸ مقاله منتشرشده در نشریه تحقیقات

جدول ۱- ده نویسنده برتر در مقاله‌های استنادشده

نام نویسنده	وابستگی سازمانی	تعداد کل مقاله‌های منتشرشده در نشریه	تعداد مقاله‌های منتشرشده در نشریه که حداقل یک بار در اسکوپوس استناد گرفته‌اند.	نسبت مقاله‌های استنادشده به کل مقاله‌ها (درصد)	جمع استنادها	میانگین استناد به هر مدرک
وحید اعتماد	دانشگاه تهران	۲۶	۸	۳۰/۷	۲۸	۱/۰۷
منوچهر نمیرانیان	دانشگاه تهران	۳۲	۱۰	۳۱/۲	۲۴	۰/۷۵
خسرو ثاقب‌طالبی	مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور	۵۵	۱۰	۱۸/۱	۱۹	۰/۳۴
محمود زبیری	دانشگاه تهران	۲۴	۸	۳۳/۳	۱۷	۰/۷
مهدی پورهاشمی	مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور	۱۳	۷	۵۳/۸	۱۷	۱/۳
اسداله متاجی	دانشگاه آزاد اسلامی	۱۵	۶	۴۰	۱۵	۱
حمید جلیلود	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۱۳	۶	۴۶/۱	۱۲	۰/۹۲
مسعود طبری	دانشگاه تربیت مدرس	۳۲	۸	۲۵	۱۱	۰/۳۴
اکبر نجفی	دانشگاه تربیت مدرس	۹	۶	۶۶/۶	۱۰	۱/۱۱
اصغر فلاح	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۱۷	۶	۳۵/۲	۹	۰/۵۲

۳۵/۱ درصد (بیشترین سهم) با چهار نویسنده منتشر شده‌اند. پس از آن، به ترتیب مقاله‌های سه نویسنده‌ای و دونویسنده‌ای قرار دارند. همچنین، بیشترین سهم استنادهای دریافتی (۴۱/۱۵ درصد) مربوط به مقاله‌های چهارنویسنده‌ای است و پس از آن، مقاله‌های سه نویسنده‌ای و دونویسنده‌ای قرار دارند (جدول ۲).

پاسخ به پرسش ۳: هم‌تألیفی مقاله‌های استنادشده نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران چگونه است؟ از مقاله‌های استنادشده، حدود هشت درصد تک‌نویسنده‌ای و ۹۲ درصد با همکاری چند نویسنده منتشر شده‌اند، بنابراین شاخص DC بین نویسندگان مقاله‌های استنادشده ۰/۹۲ بود که نشان‌دهنده سطح مشارکت علمی زیاد در بین نویسندگان این نشریه است. از مجموع مقاله‌ها،

جدول ۲- میزان هم‌تألیفی در مقاله‌های استنادشده

تعداد نویسنده	یک	دو	سه	چهار	پنج	شش	هفت
تعداد	۱۵	۳۲	۵۴	۶۶	۱۵	۵	۱
سهم مقاله درصد	۷/۹۷	۱۷/۰۲	۲۸/۷۲	۳۵/۱	۷/۹۷	۲/۶۵	۰/۵۳
تعداد	۳۲	۵۲	۸۶	۱۴۲	۱۸	۱۴	۱
سهم استناد درصد	۹/۲۷	۱۵/۰۷	۲۴/۹۲	۴۱/۱۵	۵/۲۱	۴/۰۵	۰/۲۸

مربوط به مقاله «ارزیابی خسارت وارده به درختان باقی مانده در حفره‌های قطع و مسیرهای خروج چوب در شیوه تک‌گزینی (مطالعه موردی: جنگل لونک سیاهکل)» (Naghdi *et al.*, 2008) است. همچنین، وحید اعتماد، منوچهر نمیرانیان و محمود زبیری که در بخش پیشین جزء نویسندگان برتر از نظر تعداد استناد بودند، در بین نویسندگان مقاله‌های پراستناد نیز دیده می‌شوند.

پاسخ به پرسش ۴: پراستنادترین مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران کدام هستند؟ در جدول ۳، اطلاعات مقاله‌هایی که بیشترین استناد را در اسکوپوس دریافت کرده‌اند، مشاهده می‌شود. این پنج مقاله پراستناد که به هر کدام، هفت بار یا بیشتر استناد شده است، مربوط به سال‌های ۲۰۰۸، ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ هستند. بیشترین تعداد استناد (۱۱ استناد) و میانگین استناد سالانه (۰/۹۱)

جدول ۳- پنج مقاله پراستناد نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران

عنوان مقاله	نویسندگان	سال انتشار	دوره	شماره	تعداد استنادها میانگین استناد سالانه
ارزیابی خسارت وارده به درختان باقی مانده در حفره‌های قطع و مسیرهای خروج چوب در شیوه تک‌گزینی (مطالعه موردی: جنگل لونک سیاهکل)	رامین نقدی، نصرت‌اله رأفت‌نیا، ایرج باقری و وحید همتی	۱۳۸۷ (۲۰۰۸)	۱۶	۱	۰/۹۱
بررسی و مقایسه زادآوری دانه‌زاد و شاخه‌زاد در توده‌های دست‌نخورده و گلازنی شده بلوط زاگرس شمالی (مطالعه موردی: بانه کردستان)	زاهد شاکری، محمدرضا مروی مهاجر، منوچهر نمیرانیان و وحید اعتماد	۱۳۸۸ (۲۰۰۹)	۱۷	۱	۰/۷۲
بررسی تأثیر خشک‌دارها در استقرار نهال‌های راش و ممرز در جنگل آمیخته راش	محمدرضا مروی مهاجر، محمود زبیری و وحید اعتماد	۱۳۸۶ (۲۰۰۸)	۱۵	۴	۰/۶۶
تحقیق و تحلیل عوامل تغییر اقلیم طی پنجاه سال گذشته در جنگل‌های منطقه خزری	مصدقی جعفری	۱۳۸۷ (۲۰۰۸)	۱۶	۲	۰/۶۶
تهیه نقشه خطر آتش‌سوزی جنگل با استفاده از GIS و AHP در بخشی از جنگل‌های پاپوه	فریده محمدی، نقی شعبانیان، مهدی پورهاشمی و پرویز فاتحی	۱۳۸۹ (۲۰۱۰)	۱۸	۴	۰/۷

مقاله‌های استناددهنده

پاسخ به پرسش ۵: کشورها، سازمان‌ها و نویسندگان برتر در مقاله‌های استناددهنده به مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل

و صنوبر ایران کدام هستند؟

به‌طور کلی، ۲۳۷ مقاله حداقل یک‌بار به ۱۸۸ مقاله چاپ‌شده در نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران استناد

استناددهنده جزء سازمان‌های داخلی بوده و دانشگاه توسکیا ایتالیا با انتشار هشت مقاله استناددهنده در جایگاه دهم قرار دارد. کیومرث سفیدی و فرزاد توانکار نیز هریک با ۱۲ مقاله در رتبه اول نویسندگان استناددهنده قرار دارند. در بین ده نویسنده برتر استناددهنده، Rodolfo Picchio و Rachele Venanzi از دانشگاه Tuscia ایتالیا بوده و افراد دیگر، وابسته به سازمان‌های داخلی هستند (جدول ۴).

کرده‌اند. این ۲۳۷ مقاله توسط کشورها، سازمان‌ها و افراد مختلفی منتشر شده‌اند که بیشترین سهم مربوط به ایران است. پس از ایران، آمریکا و آلمان هریک به ترتیب با ۲۱ و ۱۳ مقاله استناددهنده در جایگاه‌های دوم و سوم هستند. دانشگاه تهران، دانشگاه گیلان و دانشگاه آزاد اسلامی هریک به ترتیب با ۴۴، ۳۷ و ۳۳ مقاله در جایگاه‌های اول تا سوم سازمان‌های استناددهنده قرار دارند. نه مورد از ده سازمان برتر

جدول ۴- ده کشور، سازمان و نویسنده برتر استناددهنده به نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران

کشورهای استناددهنده		سازمان‌های استناددهنده		نویسندگان استناددهنده	
کشور	تعداد مقاله‌های استناددهنده	سازمان	تعداد مقاله‌های استناددهنده	نویسنده	تعداد مقاله‌های استناددهنده
ایران	۲۰۰	دانشگاه تهران	۴۴	کیومرث سفیدی	۱۲
آمریکا	۲۱	دانشگاه گیلان	۳۷	فرزاد توانکار	۱۲
آلمان	۱۳	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۳	محسن حسینی	۹
ایتالیا	۱۱	دانشگاه تربیت مدرس	۲۵	مهرداد نیکوی	۸
ترکیه	۸	مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور	۲۱	Rodolfo Picchio (ایتالیا)	۸
کانادا	۶	دانشگاه محقق اردبیلی	۱۳	Rachele Venanzi (ایتالیا)	۸
هند	۶	دانشگاه ارومیه	۱۲	رضا اخوان	۶
سوئیس	۶	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۱۲	امیراسلام بنیاد	۶
جمهوری چک	۵	دانشگاه کردستان	۹	هدایت غضنفری	۶
فرانسه	۵	دانشگاه Tuscia ایتالیا	۸	سلیمان محمدی لیمایی	۶

“Applied Ecology” و “Journal of Forestry Research” and Environmental Research” به ترتیب با انتشار ۱۳ و هفت مقاله استناددهنده در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. در بین ده نشریه نام‌برده در جدول ۵، شش مورد از آن‌ها جزء نشریات Q1 و Q2 در پایگاه SJR هستند. همچنین، به جز “Forestry Ideas”، نشریه‌های دیگر در WoS نمایه شده‌اند.

پاسخ به پرسش ۶: برترین نشریه‌های استناددهنده به مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران کدام هستند و چه ویژگی‌هایی دارند؟
در بین نشریه‌هایی که بیشترین مقاله‌های استناددهنده را منتشر کرده‌اند، نشریه “Journal of Forest Science” با انتشار ۳۰ مقاله استناددهنده در رتبه اول قرار دارد. سپس،

جدول ۵- ده نشریه برتر منتشرکننده مقاله‌های استناددهنده به نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران

نام نشریه	تعداد مقاله‌های استناددهنده	SJR (2020)	چارک نشریه* در SJR	IF (2019)	چارک نشریه* در JCR	نمایه شده در WoS
Journal of Forest Science	۳۰	۰/۲۵۰	Q3	-	-	بله
Journal of Forestry Research	۱۳	۰/۴۷۹	Q2	۱/۶۸	Q2	بله
Applied Ecology and Environmental Research	۷	۰/۲۳۴	Q3	۰/۷۱	Q4	بله
iForest	۶	۰/۵۶۷	Q2	۱/۶۸	Q2	بله
Austrian Journal of Forest Science	۵	۰/۳۰۳	Q3	۰/۴۷	Q4	بله
Environmental Monitoring and Assessment	۴	۰/۵۹۰	Q2	۱/۹۰	Q3	بله
Forestry Ideas	۴	۰/۱۷۱	Q4	-	-	خیر
Croatian Journal of Forest Engineering	۳	۰/۶۹۹	Q1	۲/۵	Q1	بله
European Journal of Forest Research	۳	۰/۷۹۰	Q1	۲/۴۵	Q1	بله
Forest Ecology and Management	۳	۱/۲۸۸	Q1	۳/۱۷	Q1	بله

* چارک نشریه در دسته‌بندی جنگل‌داری (Forestry) در نظر گرفته شده است.

بحث

به‌طور کلی، ۱۸۸ مورد از ۸۰۵ مقاله منتشرشده در نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران (۲۳ درصد از کل مقاله‌های نشریه) حداقل یک‌بار در اسکوپوس استناد شده‌اند و ۲۳۷ مقاله بین‌المللی ۳۴۵ بار به ۱۸۸ مقاله مذکور استناد کرده‌اند. ۸۴ درصد از مقاله‌های استناددهنده از سوی ایران منتشر شده است. سپس، بیشترین تعداد مقاله‌های استناددهنده از سوی آمریکا و آلمان بود. بیشتر نشریات استناددهنده جزء مجلات باکیفیت بین‌المللی هستند. همچنین، بیشترین مقاله‌های استناددهنده از سوی Journal of Forest Science بود. نشریه Forest Ecology and Management که در لیست ده نشریه برتر استناددهنده به این نشریه قرار داشت، در پژوهش Sagheb-Talebi و همکاران (۲۰۱۹) نیز جزء پربسامدترین نشریه در منابع خارجی مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران معرفی شده است.

تحلیل هم‌نویسندگی در مقاله‌های استنادشده نشریه نشان

داد که حدود ۹۲ درصد از آن‌ها به‌شکل چندنویسندگی (گروهی) منتشر شده و فقط هشت درصد از مقاله‌ها، تک‌نویسنده‌ای بودند. Bashiri و Gilvari (۲۰۱۸) نیز ۹۲ درصد از مقاله‌های منتشرشده در نشریه‌های علمی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی را نتیجه کار گروهی گزارش کردند. Ghalehnoie و همکاران (۲۰۱۶)، میزان هم‌نویسندگی مقاله‌های نشریه پژوهش و سازندگی در امور دام و آبزیان (۶۸/۲ درصد) را کمتر از فصلنامه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران گزارش کردند. همچنین، براساس نتایج پژوهش Dalvand و Agah (۲۰۱۹)، ۹۳/۴۵ درصد از مقاله‌های نشریه اقیانوس‌شناسی به‌صورت گروهی منتشر شده‌اند. نتایج دیگر پژوهش پیش‌رو نشان داد که اغلب (۳۵/۱ درصد) مقاله‌های نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران با چهار نویسنده منتشرشده‌اند که مشابه با گزارش Dalvand و Agah (۲۰۱۹) از نشریه اقیانوس‌شناسی (۷۲ مقاله چهارنویسنده‌ای از مجموع ۲۹۰ مقاله) است. بااین‌حال،

منابع مورد استفاده

- Alinejad Chamazkoti, F. and Mirhaghjoo Langroodi, S., 2016. Analysis and investigation of the articles in the Journal of Geography and Planning during 2010-2014 recorded in Islamic World Science Citation Center. Journal of Geography and Planning, 19(54): 329-344 (In Persian).
 - Bashiri, J. and Gilvari, A., 2018. Co-authorship status of the articles published in scientific journals of Agricultural Research, Education and Extension Organization during 2010-2014. Scientometrics Research Journal, 4(2): 73-86 (In Persian).
 - Bemanian, M.R., Ahmadi, F. and Asad Poor, A., 2013. Qualitative and quantitative assessment of research paper of Urban Management journal. Urban Management, 11(32): 289-298 (In Persian).
 - Betts, R.A., Cox, P.M., Collins, M., Harris, P.P., Huntingford, C. and Jones, C.D., 2004. The role of ecosystem-atmosphere interactions in simulated Amazonian precipitation decrease and forest dieback under global climate warming. Theoretical and Applied Climatology, 78(1-3): 157-175.
 - Dalvand, M. and Agah, H., 2019. Citation analysis of the articles published in Scientific and Research Journal of Oceanography. Caspian Journal of Scientometrics, 5(2): 7-15 (In Persian).
 - Faridah-Hanum, I. and Salleh, M.N., 2018. Tertiary forestry Education Beyond 2020: the case for Malaysia. Journal of Tropical Forest Science, 30(5): 439-445.
 - Ghalehnoie, M.R., Koulaeian, F., Yousefi, M. and Ghalehnoie, Y., 2016. Analysis of the behavior of the authors cited papers in the field of animal husbandry and aquaculture of Pajouhesh and Sazandegi journal between 2002-2008. Veterinary Journal (Pajouhesh and Sazandegi), 29(1): 81-88 (In Persian).
 - Jafari, M., 2008. Investigation and analysis of climate change factors in Caspian Zone forests for last fifty years. Iranian Journal of Forest and Poplar Research, 16(2): 314-326 (In Persian).
 - Mohammadi, F., Shabani, N., Pourhashemi, M. and Fatehi, P., 2010. Risk zone mapping of forest fire using GIS and AHP in a part of Paveh forests. Iranian Journal of Forest and Poplar Research, 18(4): 569-586 (In Persian).
 - Mohseni, M., 2002. Investigating the intra-organizational and extra-organizational issues of Iranian scientific journals. Journal of Academic Librarianship and Information Research, 36(39): 41-71 (In Persian).
 - Naghdi, R., Rafatnia, N., Bagheri, I. and Hemati, V., 2008. Evaluation of residual damage in felling gaps and extraction routes in single selection method
- Bashiri و Gilvari (۲۰۱۸) مقاله‌های سه‌نویسنده‌ای را با بیشترین فراوانی (۲۹ درصد) در بین مقاله‌های منتشرشده در نشریه‌های علمی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی گزارش کردند.
- تحلیل کلیدواژه‌های مقاله‌های استنادشده نشریه نشان داد که اغلب این مقاله‌ها در رابطه با جنگل‌های شمال، درختان راش، بلوط، صنوبر، پسته و انواع گونه‌های گیاهی و جانوری مربوط به جنگل‌ها هستند. این کلیدواژه‌ها در بین موضوع‌های کارشده مقاله‌های استنادشده نشریه نیز مشاهده می‌شود.
- مدت لازم برای دریافت استناد در رشته‌های گوناگون متفاوت است. تحلیل مقاله‌های پراستناد نشریه نشان داد که این مقاله‌ها مربوط به سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۰ بودند. این بدین معناست که مقاله‌های نشریه برای دریافت بیشترین استناد خود به ۱۰ تا ۱۲ سال زمان نیاز دارند، اما به اشتراک‌گذاری مقاله‌ها توسط نویسندگان یا نشریه در شبکه‌های اجتماعی نیز به پدیداری مقاله‌ها کمک کرده و می‌تواند بر دریافت بیشتر و سریع‌تر استناد تأثیرگذار باشد.
- از آنجایی‌که فراوانی استناد و اعضای هیئت تحریریه بین‌المللی از عوامل مهم برای نمایه‌سازی نشریه‌ها توسط پایگاه‌های بین‌المللی از جمله اسکوپوس و وب‌آوساینس هستند، برای افزایش پدیداری مقاله‌های نشریه پیشنهاد می‌شود که این مقاله‌ها در شبکه‌های اجتماعی علمی بیشتری به اشتراک گذاشته شوند. همچنین، انتشار مقاله به زبان انگلیسی توسط نشریه به خواننده‌های بین‌المللی، فرصت مطالعه آن‌ها را می‌دهد و در نهایت، باعث افزایش تعداد استنادهای نشریه در پایگاه‌های بین‌المللی می‌شود. از سوی دیگر، اختصاص شماره‌های انگلیسی در سال توسط نشریه به پژوهشگران و نویسندگان بین‌المللی این فرصت را خواهد داد که نشریه تحقیقات جنگل و صنوبر ایران را برای انتشار مقاله‌های خود انتخاب کنند. در نظر گرفتن پیشنهادها ذکرشده توسط نشریه، ضمن افزایش استنادهای نشریه و بیشتر شناخته شدن آن، زمینه نمایه‌سازی نشریه را در پایگاه‌های بین‌المللی فراهم خواهد کرد.

- Sefidi, K., Mohadjer, M.R., Zobeiri, M. and Etemad, V., 2008. Investigation on dead trees effects on natural regeneration of oriental beech and hornbeam in a mixed beech forest. *Iranian Journal of Forest and Poplar Research*, 15(4): 365-373 (In Persian).
- Shakeri, Z., Marvi Mohajer, M.R., Namiraninan, M. and Etemad, V., 2009. Comparison of seedling and coppice regeneration in pruned and undisturbed oak forests of Northern Zagros (Case study: Baneh, Kurdistan province). *Iranian Journal of Forest and Poplar Research*, 17(1): 73-84 (In Persian).
- Uribe-Toril, J., Ruiz-Real, J.L., Haba-Osca, J. and de Pablo Valenciano, J., 2019. Forests' first decade: A bibliometric analysis overview. *Forests*, 10(1): 72.
- (Siyahkal forest). *Iranian Journal of Forest and Poplar Research*, 16(1): 87-97 (In Persian).
- Nobakht, Y., 2019. Scientometrics study of scientific production of Journal of Tax Research. *Knowledge Studies*, 5(18): 33-54 (In Persian).
- Sagheb-Talebi, Kh., Attar, F., Sadeghzadeh Hallaj, M. and Masoum Tamimi, M., 2019. Citation analysis of articles in the Iranian Journal of Forest and Poplar Research from 2005 to 2011. *Iranian Journal of Forest and Poplar Research*, 27(3): 311-321 (In Persian).
- Savanur, K. and Srikanth, R., 2010. Modified collaborative coefficient: A new measure for quantifying the degree of research collaboration. *Scientometrics*, 84(2): 365-371.

Citation analysis of the Iranian Journal of Forest and Poplar Research in the Scopus database

M. Fazeli-Varzaneh ^{1*}, T. Shahmirzadi ², M. Masoum Tamimi ³ and F. Attar ³

1* - Corresponding author, M.Sc. of Scientometrics, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: fazeli.mohsen@ut.ac.ir

2- Assistant Prof., Agricultural Scientific Information and Documentation Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Tehran, Iran

3- Research Expert, Research Institute of Forests and Rangelands, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Tehran, Iran

Received: 09.05.2020

Accepted: 22.07.2020

Abstract

The aim of this study was to investigate the status of the Iranian Journal of Forest and Poplar Research in Scopus database. The citation analysis method was used for this scientometric study. The data were extracted from the Scopus citation database during 1999-2019. The research results were analyzed in two groups of cited and citing articles. The findings showed that 188 of the journal articles (23% of total journal articles) were cited 345 times by 237 international articles in the Scopus. Furthermore, about 8% of these articles were published as single-authored and the rest as multi-authored papers. The highest number of citations received was in 2008. Vahid Etemad and Manouchehr Namiranian from the University of Tehran, and Khosro Sagheb-Talebi from the Research Institute of Forests and Rangelands (RIFR) received the highest amount of citations, respectively. Most of those articles were geographically focused in the Hyrcanian forests, as well as beech, oak, poplar, and pistachio tree species. The analysis of citing articles showed that most of these articles were published in Iran, the United States, and Germany. In addition, most of the citing articles were published by the “*Journal of Forest Science*”.

Keywords: Co-authorship, degree of cooperation, scientific research, scientometrics.